

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld.—kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Roko pis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Gruntna dača.

Mnogo je se uže poudarjalo, kako malo o-
pravičeno razdeljene so politične pravice v libe-
ralnih državah. Ogromna večina jih ne uživa v
onej meri, katera jej bi pristajala vsled silnih bre-
men, ki so se na njo navalila. Kmeti ljudje de-
lajo ogromno število. Jih je največ. Vsled tega
pride krvavega davka pri sedaj obče veljavnej
vojaškej postavi največ na nje. V vsakej bitki
štejemo največ ubitih in ranjenih mož vzetih iz
kmetkega prebivalstva. Isto tako zadeva ta stan
največja vseh davkov, t. j. gruntna dača. Ta
znaša letos 36,900.000 fl. Tolika ni nobena druga
neposredna (direktna); najbližnja jej hišna dača
znaša le 23 milijonov; izmed posrednih ali indi-
rektnih davkov presega jo le dohodek od tobaka,
ki državnej blagajnici vrže po 58 milijonov gol-
dinarjev na leto. Gruntni davek je tedaj sila velik.
To priznavajo vsi zvedenci. Vrh tega je še pa
tako razdeljen, da mnogi preveč, drugi premalo pla-
čujejo razmeroma. Zato skušajo državniki temu v
okom priti s pravičnejšo uravnavo gruntne dače.
Pri nas so se tega uže večkrat poprijeli, veliko
milijonov potrošili, pa še le niso prodrli do za-
želenega konca.

Prvi se je težavnega dela lotil cesar Jožef II.
ki je dal posestva meriti in ceniti. Njegov trud je
bil zastoj. Delo se je bilo prenaglilo in cesar
Leopold II. je l. 1790 vse ustavil. Poznej l. 1817
je cesar Franc ukazal zmeriti zemljišča in vceniti
jihov čisti dohodek, od katerega bi se naj
potem po primernih odstotkih ali procentih raču-
nili gruntni davki, kar se je imelo v posebnih pol-
lah, tako imenovanem katastru, zapisati. Delo so
pričeli l. 1819. za naše in l. 1850. za ogerske
dežele. Te katasterske pole so torej podlaga našej
sedanjej gruntnej dači. Do l. 1848. so pri nas od
v katastrih zaznamovanega čistega dohodka zara-
čunili $13\frac{1}{2}\%$ kot redni cesarski davek v denarjih,
 $4\frac{1}{4}\%$ v rečéh ali blagu, $13\frac{3}{4}\%$ za srenjske,
šolske in cerkvene potrebe, 24% grajščakom.
Skup je pa ves gruntni davek znašal 20,000.000 fl.

Ker so kmetje poznej davčine grajščakom odku-
pili in si zemljišča rešili, se da misliti, kako moč-
no so gruntni davek vkljub rešitvi pomnožili v
zadnjih 30 letih, namreč do 36 milijonov. Cesar-
ska dača se je pozvišala od $13\frac{1}{5}\%$ do 16% in pri-
djale so se dohodnine in večkratne vojne doklade
(Kriegszuschläge).

Naš kmet bi še tudi to breme prenašal, ali
celó neznosljivo se kaže, kar mu je liberalna doba
naložila, namreč novih srenjskih, okrajnih in de-
želskih doklad, zraven pa zadolženje in oderuštvó.
Brezmerne obresti nam hočejo kmeti stan kar
uničiti. Dodajmo še gospodarstveni prevrat: žito
sejati, vino pridelovati se ne splačuje več tako,
kakor poprej, v živinorejstvu in drugih strokah
novejšega gospodarstva pa še nismo dovolj iz-
urjeni. Zato je celó opravičeno, ako v državnem
zboru resno preudarjajo, kako bi se kmetkemu
ljudstvu priskočilo, preden bo prepozno. Zlasti
delajo na to, da bi se nova uravnava gruntne
dače za eno leto vsaj prikrajšala tako, da bi
ga uže l. 1881 začeli pobirati po njej. Pravijo,
da bo ona uravnava dala mnogim znatnih polaj-
žeb, čeravno utegne svota vsega gruntne dače
večja biti. Davek bo namreč bolje in pravičnejše
razdeljen. Da bi se to le uresničilo in gospodje
ne varali v tej reči, ki stane uže več, kakor 20
milijonov goldinarjev!

Zakaj si je štajerska dežela zavoljo ljudskih šol toliko stroškov nakopala.

Lepa štajerska dežela je vkljub mnogim bo-
gatim zakladom, katere v sebi hrani in tudi na
dan spravlja, vkljub precejšnji rodovitnosti sred-
njega in spodnjega dela zeló ubožala, zeló zabredla
v denarne zadrege, v nemajhne dolgove. Kako
se bo iz njih izkopala, to ne gre meni pretreso-
vati in preišljevati. Tudi tega nočem preisko-
vati, v katerih oddelkih svoje uprave ni prav go-
spodarila. Jaz sem se namenil samo gospodar-
stvo in ravnanje pri ljudskem šolstvu obelodaniti,

napake naznaniti, vsled katerih je ono tako veliko stalo, da je tudi to mnogo pomoglo k sedanji težavi.

Prav je bilo, da so se učiteljem plače zboljšale; to je bila silna potreba. Prav je bilo, da se je število ljudskih šol pomnožilo; odobriti se tudi more, da se je veliko šol na več razredov razširilo; hvalim tudi to, da se je nekoliko za večje izobraženje učiteljstva potrošilo. Napredovalo se je toraj v marsikterem obziru, in vsak duševni napredek stane tudi kolikor toliko novcev.

Pri katerih oddelkih ljudskega šolstva pa bi se bilo tedaj dalo kaj prihraniti? Najprvo pri tako zvanih deželnih meščanskih šolah. Štajerski deželni zbor je namreč ustvaril zavod posebnih meščanskih šol še pred novimi šolskimi postavami, katere so tudi željo po meščanskih šolah izražale in jih vpeljale v mnogih deželah. Toda meščanske šole v smislu državne šolske postave so samo višji oddelek ljudskih šol, in nekako nadomestovalke prejšnjih nesamostalnih spodnjih realk, katerih je posebno na Českem veliko bilo. Štajerski deželni zbor pa je bil v mestih: Gradec, Celje, Radgona, Fürstenfeld, Judenburg, Hartberg in Voitsberg ustanovil tako zvane deželne meščanske šole, ki so bile še bolje z raznimi potrebščinami in pripravami priskrbljene, kakor nižje srednje šole, in na njih je bilo toliko in tako dobro plačanega učiteljstva nastavljenega, kakor na srednjih šolah. Bile so in so še te šole nekako realgimnazije s tem razločkom, da se v njih latinski in greški ni učilo, ampak na praktično življenje bolj oziralo. Občine, katere so te zavode sprejele, stavile so za nje jako lepa šolska poslopja in se zavezale, šole v stvarnih potrebščinah podpirati. Vsa čast tem žrtvam za tako omiko, ako bi le ljudstvo po njej v istini hrepenelo! Ali z ozirom na stopinjo duševne izobraženosti štajerskega ljudstva in z ozirom na slabo gnotno stanje, ter tudi gledé na majhno število stanovalcev v dotičnih mestih je bilo pa že sprevideči, da so to previsoke šole za prosto ljudstvo. To je tudi skušnja potrdila.

Razun celjske in graške deželne meščanske šole so vse druge te vrste in štejejo vedno prav majhno število učencev, posebno pa je v majhnih nemško-štajerskih mestih Hartberg, Voitsberg, Fürstenfeld, Judenburg celó malo meščanskih učencev, tako, da je samo dežela plačevala na leto poprek za enega učenca čez 70 fl., in občine gotovo tudi toliko.

V vseh teh mestih tako „nobel“ osnovanih meščanskih šol ni bilo treba. Zadostovale bi bile meščanske šole v smislu državne šolske postave, kakoršnih je na Českem, Moravskem in drugod prav veliko. V Hartbergu, Voitsbergu in v Fürstenfeldu pa tudi v Radgoni bi se morda opraviilo s pet- in šestrazrednimi ljudskimi šolami. V Celji pa, kjer je še gimnazija, ne bi tako treba bilo meščanske šole. Ta je sicer dobro obiskovana, zato pa je gimnazija v primeri dosta slaba.

Vsaj so si šole po svojem bitstvu zeló podobne, torej rajše dobro obiskovanih šol ene vrste, kakor pa slabo obiskovanih več vrst.

Nekoliko se je dalje grešilo pri štajerskem šolstvu o tem, da se je mestom in trgom dalo veliko razredov, pri katerih so bili učitelji dobro plačani. Na ta način so bile dotične šole sicer dobre, a kmetu pa to ni vselej koristilo, kajti moral je večji davek plačati, a svojega otroka v v daljno mestno ali trško šolo pošiljati. Ako bi bilo po vaseh več enorazrednih šol v ne predragih poslopih, dobili bi taki učitelji na kmetih manjše plače, pa morda bi bili pri cenejšem in domačem življenju z manj obloženim kmetom vred zadovoljnejši. Mesta, trgi in večje fare imajo dandanes res dosta šol, a nahajajo se manjše fare, podfare in veče vasi, posebno po spodnjem Štajerju, katere vkljub visokemu šolskemu davku še nimajo lastnih šol in ne pravih učiteljev. Moja misel pa je, da v prav malih farah in podfarah še posvetnega učitelja treba ni. Naj se izroči podduk duhovniku, kateri ga bode rad in navadno tudi dobro oskrboval za nizko nagrado. Koliko bi se na ta način prištedilo! Pa liberalni nemški gospodje tega niso storili. Znani so mi slučaji, ko so se duhovniki, prijatelji šolstva, ponujali šolskim gospóskam. Pri neki veliki fari je bila, na priliko, dvorazredna šola, ali podučitelja niso mogli za njo dobiti. Ondotni kaplan, ki je imel celó učiteljske preskušnje, se je bil neki ponudil, to mesto oskrbovati, — a ni bil sprejet. In pri kolikih šolah bi kaplani lahko eno učiteljsko službo nadomestovali! Koliko bi se zopet na ta način prihranilo! Pa rajše se postavljajo tiste mestne gizdave in nemškutarske gospodične, kakor pošteni slovenski duhoven. Mnogo bi se bilo prihranilo pri učiteljskih konferencah, katere so tako malo sadu donašale, kajti v njih so bili učitelji samo na nemšk način komandirani, a svobodno se nihče ni smel za korist šolstva oglasiti, vsaj v domačem jeziku je bilo greh. Prepričan sem, da bi bilo mnogo za šolstvo in za svoj stan vnetih učiteljev zastoj prišlo k tem učiteljskim skupščinam, ako bi v njih svobodnejši zrak dihali, in ako bi bila njih pametno premišljena beseda kaj izdala.

Okrajne učiteljske knjižnice, o katerih se tudi toži, da mnogo stroškov prizadevajo, ne donašajo toliko koristi, kolikor stanejo. Izposojevanje iz njih je združeno z neprilikami, sicer pa ima učitelj še sam toliko knjig in časopisov, da se lahko iz njih mnogo nauči, ako ima le dovolj dobre volje in prostega časa. Za denar, s katerim so se nakupile učiteljske knjižnice, bi bil jaz učiteljem v njihovo lastnino nakupil takih knjig, katerih bi si bil učitelj, ki svoje duševne potrebščine najbolje pozná, sam izbral. Brez dvombe bi bral potem tudi slovenske, a ne, kakor zdaj, ko so v tistih bukvarnicah zgolj nemške knjige. „Novice.“

Gospodarske stvari.

Sliva (*Prunus institicia*).

M. Izvirna ali prvotna domovina slive je južna Azija in Sirija. Odtod je prišla skozi Grško na Laško in iz Laškega na Francosko in k nam. Divje raste sliva ob plotih in pogorskih rebrih, sploh tam, kjer je zemlja slabo obdelana. Mnóži se sliva na navadnih sadunosnih vrtilih po koreninskih izrastkih, le bolj redkoma po semenu, ker se po prvem potu hitreje in bolj zanesljivo rodovitna drevesa dobivajo. Ravna se pri litem poslu tako-le: Jednoletni izrastki se naberó od raznih slivinih sort, pred vsem pa tisti z modrikastimi, debelimi in kosmatimi letorasli. Korenine se jim prerežejo, debela prikrajšajo tako, da so po črevelj dolga. Tako se posadé v drevesnico po vrstih na dva črevelja vsaksebi in požlahtnijo z raznimi sortami sliv, marelic in breskev. To se pa tako-le vrši: Brž ko so drevesca prvo leto dosti se obkoreninila, se spomladi drugega leta nekoliko palcev nad zemljo porežejo. Na to poženó več mladik, ki se pa vse do jedne porežejo. Te mladike postanejo do onega časa, ko se začne doba okuliranja tako, da se oka meseca julija ali avgusta v nje vstavljajo. Pri ti priliki se debela prikrajšajo, da jih veter ne polomi, nekoliko na gornjem koncu. Ker se oka od koščičastega sadja le v mladi skorji primejo, je tedaj ta način požlahtnovanja pri ti rasti sadja edino vspešni. Vzrejajo slive tudi v visoko deblasta drevesa in jih potem v krono okulirajo. Pri tem načinu se debela na šest čreveljev višine prirezujejo, da po leti v ti višini več mladik poženó, v ktere se potem žlahtna oka vstavljajo. Črstvi sad raznih slivinih sort se ali ko pomizek zauživa, ali pa za pekarije in povitnice porabi. Tudi suši se ali pa iz njega žganjica pali. Nekatere slive ostanejo kuhane sladke, druge sorte pa kuhane okisnejo.

Slivin les podelujejo slasti strugarji, pa ni tako trd in rujav, kakor les prave češplje. Sliva v odprti prosti legi ne stori posebno dobro, zato jih bolj po vrtilih v zavetnih legah zasajajo.

Najimennitniše sorte, ki so najbolj priporočbe vredne, so sledeče: 1. Žolta mirabela. Sad je okrogel žolt, kakor zlato, od solnca nekoliko zarudel, droben, izvrstno sladkega, prijetnega okusa. Kuhan in pečen ostane sladek, med tem ko veliko drugih slivnih sort kisle postanejo. Je žlahten sad, ki konec meseca avgusta dozori in je obče obrajtan. Drevo je majheno in se da ko visoko in pritlično drevo vzrejati. Pusti se tudi obrezovati. 2. Zlata sliva. Je debelejša, ko prejšnja, žolta, lepo rudeča, prižasta, kar ji lepo zlato barvo daje. Drevo močnejše žene, ko mirabela. 3. Pertrigam ali zelena kraljica Klavdija. Sad je zelen, ploščato okrogel, siadkega in zelo prijetnega okusa. Zato je tudi zelo obrajtan. Kuhan in pečen ostane sla-

dek. Zori meseca avgusta. Drevo je razkošateno raščeno, raste više ko mirabela in stori le v zavetni legi in obdelani zemlji. 4. Modri pertrigam ali modra kraljica Klavdija. Sad je le debel, rudeče moder, z odluščeno koščico v mesu. Zori konec avgusta, pa ni tako izvrstnega okusa ko prejšnja. Drevo je tudi ko visoko drevo živahne rasti, trpežno in rodovitno. Ob Renu je to sadje zelo v čisljih in razširjeno. 5. Gosposka sliva. Sad je srednje debel, okrogel, črnoder, modroprevlečen, sladkega, prijetnega okusa, zori meseca avgusta. Drevo je srednje velikosti in precej rodovitno. Na Francoskem temu sadju kožo olupijo in potem ga na solncu suše in pod imenom „prunele“ v kupčijo spravijo. 6. Janževa sliva. Ima precej droben, moder sad, je skoraj povsod znana in zarad njene rane zrelosti za naprodaj obrajtana. Drevo je zelo rodovitno, poganja obilno iz korenin, katerih odrastki se ko podlage za požlahtnovanje zelo obrajtajo. Je zelo razširjena in raste sem ter tje skoraj divje.

Kako pomagati, da kokoši lastnih jajc ne kljuvajo in ne pijejo.

M. Ne redke so take kokoši, ki lastna jajca razkljuvajo in izpijejo. Najboljši pomoček proti taki razvadi je skrbno opazovanje kokoši, da se grešnice brž opazijo in odvadijo ali pa zakoljejo. Odvadijo se pa tako-le: kokoši kljuvajoče jajca se za mesec dni v kurnik zaprejo in se jim drobno sesekanega surovega mesa jedenkrat na dan položi. Tudi se mora skrbeti, da je vedno dosti apnenastih stvari, kakor zidne sipe, jajčnih lupin, prežganih kosti, zdrobljenih školjk itd. v kurniku. Vrh tega se mora jedno ali več umetnih jajc v kurnik na gnezdo položiti, ki so iz take snovi narejena, da se kljuvana od kokoši ne potrumpajo, najboljše je, ako so iz porcelana napravljena. Kokoši začno iz prva ta jajca kljuvati, ker se pa v kratkem prepričajo, da je vse njihovo prizadetje le prazno, se kljuvanja tako kmalu odvadijo. Meso in apno njihovo željo po živalskem živežu vtolaži in v šestih nedeljah so kokoši jajca kljuvajoče s pomočjo umetnih porcelanastih jajc grde napake odvajene.

Kokoši se na razni način navadijo jajca kljuvati in piti, kakor se ta razvada med ljudstvom pravi. O mrazotnem vremenu se jajca po gnezdih puščajo, da zmrznejo in razpočijo. Kokoši razpočena jajca začno kljuvati in tako postanejo jajčne kljuvače, ker jim jajčna vsebina diši. Včasih se vržejo kokošim jajčne lupine, ki jih kokoši hlastno žró in se tako navadijo jajca razkljuvati. Na drugi strani pa je tudi mogoče, da kokoš postane jajčna kljuvača, če se ji premalo apnenastih snovi daje. Taka kokoš začne jajca z mehko lupino ali celo brez prave lupine nesti, nad ktera jajca se potem kokoši rade spravijo.

Brž ko se jajčna kljuvača med kokošmi zapazi, ali se najbrž zakolje, ali pa zapre, da se te

razvade odvadi. Na popisani način z jajčno ključvačo ravnati, se pa le izplača, ako je kokoš posebno dragega plemena, in jo človek še ne zakolje rad. Sicer pa bolje kaže taki grešnici brž zaviti vrat.

Zimska salata kako se prireja.

M. Le takrat morejo zanesljivo pričakovati, da se bode zimska salata dobro obnesla, ako se za pravega časa v prosto zemljo poseje. Posejati se pa more od avgusta do septembra. Treba je pa, da se to v večkratnih obrokih zgodi, da potem lepe sajenice vzrastejo. Kajti pri zasajanju se mlade sajenice, najboljši čas je mesec oktober, ter ne smejo više biti razvite, ko do tretjega ali do četrtega lista. Starejše in premočno razvite sajenice po vsajenju ne poženejo več dosti in krepkih sesavnih koreninic in zato po zimi lahko pozebejo. Najboljše se da zimska salata zasaditi v brazdice, ktere so se bile v močno povrtno gredo z motiko potegnile od jutrove do večerne strani. Tako dobijo sajenice neko zavetje proti mrzlim vetrom. Rastlinice naj so 25—30 centimetrov narazen posajene. Pozneje, ko mraz pritisne, se morajo rahlo s smrekovim ali jelovim vejevjem odeti. Taka odeja zabrani tudi škodljivo moč svetlih solnčnih žarkov na zmrznjene liste salatne o lepih solnčnih zimskih dnevih. Brž ko se spomladi ni več hujših mrazov bati, se vejevje v kraj spravi, greda po potrebi jedenkrat ali tudi večkrat okoplje in glavice bodo konec maja ali začetek junija za porabo godne. Rujava holandska zimska salata je poprek boljša ko žolta sorta, ker zimo bolj zanesljivo prenaša in pretrpi.

Vinska letina je letos večjidel, ako pogledamo na množino, le srednja, po nekod pa celó slaba, posebno na Štajerskem, južnem Tirolskem, Nemškem in Francoskem. Gledè na dobroto je avstrijsko novo vino dobro, tu pa tam izvrstno. Na Francoskem in Nemškem so pa tudi tukaj na slabem. Vino utegne tedaj vsakako kupcev in boljše cene pridobiti.

Bučelska kuga je se prikazala na Italijanskem in neusmiljeno ugonoblja uboge stvarice. Najboljši pomoček je salicilna kislina, ki se v apotekah ali večjih špecerijskih štacunah dobi.

Dopisi.

Iz Dolenjskega. (Potovalni poduk o vinoreji). Lepa naša dolenjska stran bi lahko bila bivališče mnogo srečnejšega ljudstva, nego je v resnici. Rodovitno našo zemljo z ugodnim podnebjem bi toda obdelovati moral narod razumnejši, narod marljivši in varčnejši. Da se pa celo ljudstvo poprimej razumnejšega kmetovanja, zato je treba, da ga kdo podučuje. Utegne mi se pa odvrniti: vsaj imate dosta učiteljev, duhovnikov. Istina, imamo jih, čeravno ne odveč, ali tem je v to vsa-

kemu poedinemu poseben delokrog odmerjen, in nobenemu ni naravnost rečeno, kaj še zaukazano: podučuj nevednega kmeta o umnem kmetovanju, o umni živinoreji, ali pa pri nas o umni vino- in sadjereji, kar bi tako silno zboljševanja potrebovalo. O, kako neizmerno bi nam koristilo, ako bi leto za letom k nam zahajal potovalni učitelj kmetijstva! Kar se je te dni še le prvokrat zgodilo, to naj bi se pač vsako leto ponavljalo! Vsled posredovanja kmetijske družbe kranjske in deželne odbora je sl. kmetijsko ministerstvo namreč dovolilo, da je skozi 20 dni po Dolenjskem potoval večšak v vinoreji, g. Rih. Dolenc, ravnatelj deželne vinorejske šole na Slapu. Potoval je v Radeče, Krško, Kostanjevice, Novomesto, Črnomelj, Metliko in Trebnje, ter na vseh teh krajih zbrani množici kmetskega ljudstva razlagal v lepem slovenskem jeziku o vinoreji in kletarstvu. V Radečah in v Krškem je poudarjal posebno to-le: Po tukajšnjih vinogradih se trte pregosto sadè. Sadé naj se pa v vrste, katere naj bodo 1 meter narazen, posamezni trsi pa 60 cm. Vrste naj bodo proti južni strani sveta obrnene. Za nasaditev pa je te le trse priporočal: kraljevino, ortlieber, rulanec, sipo (šipon?) za bela vina; za črna vina pa: portugalko, burgundec, frankinjo, volovno. Odsvetoval je pomnoženje trt z grobanjem, ampak priporočal oživljene ključe (živice), katere se izgojujejo po trtnih šolah, in te je posebno živo vsakteremu vinogradniku priporočal. Prekopati (rigolati) je vinograd priporočal en meter globoko, a potem pa je sadenje živice samo s nekakim svedrom nasvetoval. Obrezovanje trt je prav nizko nasvetoval, a ne, da se pusti trta tako visoko rasti, da skoro nebo doseže. Koliko dragega kolja potrebuje še Dolenc za svoje vinograde, kajti količi, h katerim naš vinogradnik trte privezuje, so tako veliki, kakor žrt na senezem vozu. Za dobiček pa ima kisló vino. Močno je nasvetoval g. govornik tudi gnojenje z mešanim gnojem, s kompostom. Isto tako je bil njegov govor o kletarstvu zeló podučljiv in zanimiv, a meni ni danes na tem, da bi vse te dobre nasvete tukaj ponavljal, ker nisem tudi temu kos ne. Izražam samo še enkrat to željo, da bi se takovi učitelji kmetijstva, kakor je g. Dolenc, le prav pogostoma k nam pošiljali. Privoščil pa bi tudi štajerskemu slovenskemu kmetu, da bi ga učitelji vinorejske šole v Mariboru tudi v lepem domačem jeziku podučevali. Sicer pa ne vem, ali je zdaj koji takov potovalni učitelj kmetijstva na ondotnej šoli.

Iz Dobrne. Cel koš volitev imeli smo letos. Meseca februarja bilo je, kakor to terja postava, troje udov izsrečkano iz krajnošolskega odbora; izmed teh je jeden zopet voljen, dva sta nova. Načelnik totemu odboru je gosp. pl. Leyritz, namestnik njegov vlč. g. Gajšek; odborniki so Agrež, Karba, M. Kok, Orozelj, dr. Paltauf, Timpran. Sred leta smo četvero narodnih korenjakov poslali

v Celje izbirat poslanca za državni zbor; imenitno opravilo je Dobrna izročila vč. g. Gajšek, Blažišu, Kramarju in Rožarju. Oktobra sestavljali smo nov občinski odbor, v katerem (izvzemši četvorico) sedijo vsi prejšnji udje: Blažiš, Rožnik, Brauner, Gajšek, Gradišnik, Jamnišek, Karba, J. Kok, M. Kok, Kranjec, pl. Leyritz, Okrožnik, Orozelj, dr. Paltauf, Pintar, Rančigaj, Rožar, Tratnik. Mimogred bodi omenjeno, da med imenovanimi ima „Sl. Gosp.“ svojih sedem naročnikov. Rečeni odborniki so v seji dne 1. novembra kot srenjskega predstojnika izvolili pl. Leyritza, to pa soglasno (izvzemši njegov glas). Toti gospod županuje nepretrgoma že 9 let. Da mu je letos znovič izročena ova čast, je znamenje, da si je z dosedanjim nepristranskim ravnanjem pridobil popolno zaupanje; svoje dolžnosti opravlja vestno, razven tega je pravičen glede narodnosti, pa tudi v cerkvenem obziru daja občanom lep vzgled. Za prvega svetovalca in namestnika mu je izbran (soglasno) v občinskih zadevah izurjeni in izkušeni M. Kok. Ostalo je toraj v obče vse pri starem. Dotično prisego je obnovljeni predstojnik z odborom opravil v sredo 12. nov. Z omenjenimi volitvami smemo biti zadovoljni. Dne 15. vršila se je še volitev okrajnega zastopa. Ta dan je za nas posebne važnosti le toliko, ker so v odbor spravili tudi Dobručana (gosp. Orozelj). Kako se svet zanima za to naredbo, vidi se dovolj jasno že iz tega, ker za njo ni bilo nikakoršnega gibanja. Ta okoliščina bila je vzrok, da so poverjeniki posameznih občin glasovali za svoje domače znance. Odločenih kandidatov ni bilo; še le z ožjimi volitvami so tratili zlati čas, dokler se je posrečilo doseči primerno število glasov za jedno osebo. — Ogledati si nekoliko moramo še drevo, ki zlasti ob zimskem času lepo zeleni, prijazno cveti in okusen sad rodi, — drevo kršč. ljubezni do bližnika. Med posebne dobrotnike namreč, ki jih imamo, spada v prvej vrsti roka vč. gosp. duh. svetovalca in župnika; to spričuje poslopje, ki so ga za siromake na lastne stroške postavili pri Gorici; njihova radodarnost priskrbljuje to oblačilo to živež ali kupuje knjige vbogim šolcem; cela vrsta takih in drugih revežev si v njihovej kuhinji tiši neznosljivi glad. Dalje je vdova viteza Heyder napravila oblačila za 24 vbožnih šolarjev, za 12 fantov in 12 deklic, toda s posebnim ozirrom na razmere posameznih otrok se je število obdarjencev zdatno razširilo; njena hči, gospica Leopoldina, pa je dala 25 fl. (vlani 10 fl.) za nakupovanje kruha lačnim učencem. Za podobni blagi namen je med ostalimi darovi izročila 15 fl. tudi gospa pl. Leyritzeva. Vsmiljenim darovalcem povrni bogata desnica božja!

Iz Celja. (Pädagogische Zeitschrift — Cillier-Zeitung). Skoro vsi na Štajerskem v nemščini pisani časniki so polni germanske jeze na Slovence in teh narodne pravice in tirjatve ter se ob enem cedijo brezverskega, časih prav abotno

liberalnega sovraštva do našega verskega prepričanja in naše zvečinom vrlo narodne duhovščine. Nemškutarski duhovniki so uže bele vrane pri nas. Zato pa je tudi vsak pri nas uže obsojen, bodi svetnega, bodi duhovenskega stanu, ako se splazi v nemške časopise narisane baže, in od ondot na Slovence okoli sebe brska in kokodajeka, kakor kaka stara srborita kvoklja, ki mirno sedeti neče. Take baže človek je uže obsojen kot naroden odpadnik, renegat in izdajica, grdoba značajnim narodnjakom. Taka je tudi zastran tistega pisarja, ki je svoje mazarije natisnoti dal v graškej „Pädagogische-Zeitschrift“ ter v njej udriha po dopisniku v „Slov. Gospod.“ šte. 38., kder je učitelj K. zavolj njegove nemčurije pri učiteljskej konferenci št. Jurijskej ob južnej železnici dobil, kar si je zaslužil. Pisar čodrka in smeši „Slov. Gospodarja“ kot „listič“ pa se kmalu jezi, zakaj je med kmetskimi ljudstvom močno razširjen in tudi upljljiv, ker se njegovi bralci baje rogajo učiteljem tako, da uže duhovnikom samega usmiljenja do učiteljev to preseda? No, kakšnim učiteljem se rogajo? Gotovo ne narodnim. Te spoštujejo. Roganje utegne tedaj veljati nemčurskim šlevam in liberalnim plevam! Nemškutariji prijaznih duhovnikov bo nam dopisnik težko vedel po imenu navesti. Vredno pisarčeve bedastoče pa je hujskaje učiteljev z nasvetom, naj bi narodnim sobratom ob priliki druge konference izrekli zaničevalno-nemčurski: pfui. No, prevereni smo, da se to ne bo zgodilo, marveč pošteno povedalo narodnim izdajicam, kar jim gre, zlasti naj se poberó iz slovenskih tal v kraje, kder bo njihovo nemškutarsko srce več priznave in pokoja našlo! — Zadnji čas besni „Cillier-Zeitung“ prav po freimaverski zoper katoliško duhovenstvo ter krmi svoje obžalovanja vredne bralce z najlagodnejšimi bedarijami in očivestno z neverjetnim grdunstvom blato brska na čestiti stran! Njeni urednik, baje zadušen dijak, bržčas pri tem blatnem delu misli Bog vedi kako izvrstno širi „nemško kulturo“. Take „kulture“ mu gotovo nihče ne zavida!

Politični ogleđ.

Avstrijske dežele. Državni zbor je sprejel postavo, vsled katere stopi Bosna in Hercegovina z avstrijsko-ogerskimi deželami v eno colninsko zavezo; od colnine se bo omenjenima deželama za domače potrebe odmerilo 600.000 fl. na leto. To bo jima na veliko pomoč. Za stavljenje državnozborske hiše na Dunaji dovolili so poslanci 800.000 fl. Dalmatinski poslanci prosijo za železnico v Knin, tirolski za Arliško, kranjski bi radi dobili za Dolenjske kraje eno, drugo pa od Kranja nad Črno v Doberloves in Velikovec na Korškem, Celje želi železnico nad Velenje, Slov. Gradec v Spodnji Drauberg. Vsem se ne bo moglo sedaj ustreči. Kaj imajo Čehi od ministra Stremajerja, kaže razprava o prošnji mesta Kolinskega,

kder se prosi, naj bi se za deželno višjo sodnijo česko v Pragi za predsednika postavil mož, ki je češčine zmožen, a naj bi se ne uresničil glas, ki pravi, da je trd nemec za ovo mesto namenjen. Nemški liberalec Granitsch je nasvetoval, naj se prošnja vrže pod klop. Zoper to se je možki oglašil dr. Rieger rekoč: ministre, ki z znanim § 19. o ravnopravnosti tako delajo, da najvišji sodnik jezika $\frac{3}{4}$ prebivalstva ne razumeva, treba na tožno klop posaditi. Liberalci so se nekoliko stresli, prošnja se je oddala ministru s tem, da se na njo ozir vzame! Ako se 5 milijonom Čehov tako godi, kedaj bomo Slovenci kaj obveljali in dobili djanske ravnopravnosti? Dokler bo Stremajer ministroval, nimamo preveliko upanja! Naš novi šolski inšpektor, ravnatelj naših gimnazij, realk, mariborskega pripravnišča, ne zna nobeden slovenski! — Južno-tirolska poslanka Gentilini in Hipoliti pristopila sta grof Hohenwartovej skupini poslancev. Primorski poslanci Lazzarini, Vidulič in Franceschi pa so dali nemškim liberalcem slovo! Vlada hoče vojaško postavo podaljšano imeti; nemški liberalci nasprotujejo in tako utegne se zgoditi, da ministerstvo potem ne dobi $\frac{2}{3}$ potrebnih glasov. Kaj bo potem, ako propade, to se ugiba? Nekateri pravijo, da bo ali samo odstopilo ali pa državni zbor razpustilo. Potem imamo zopet nove volitve! Sitnobe pri nas bodo tem večje, ker bo ogerski zbor isto vojaško postavo gotovo podaljšal na 10 let. S Hrvati se Magjari ne morejo pogoditi, ker nečejo ti privoliti, da bi se Krajina vojaška (granica) združila s Hrvatsko in Slavonijo. Iz Hercegovine je kranjski regiment Kuhn došel v Ljubljano, kder je bil sijajno sprejet. Iz Ljubljane gre ovi hrabri regiment na Dunaj.

Vnanje države. Ljudje po Evropi bi želeli, da bi se jim vojaška bremena polajšala, pa sedaj ni misliti na to. Sebični in gospodstvaželni državniki in narodi se orožajo čedalje strahovitneje. To pa sili sosedje k enakim naporom in žrtvam. Največ je prej bil tukaj kriv francoski cesar, sedaj pa nemirni Bismark. Ta zahteva zopet več denarja in ljudstva od Nemcev za vojaške namene. Vsled tega moramo mi imeti 800.000 mož pod orožjem, Francozi, Italijani, Rusi, Srbi, Belgijanci itd. vsi pomnožujejo vojaške potroške, ljudje pa pomanjkanje in silo trpijo. Iz Italije se tropoma seli obupano ljudstvo v Ameriko. Kako iznemirjeno in neuredjeno je tam, priča to, da imajo skoro vsake kvatre drugo ministerstvo. Na Francoskem zborujejo poslanci prvič v Parizu, odkar so ondi l. 1870 Nemci in socialisti razsajali. Belgijski freimaurer minister Frere-Orban je hotel papeža in škofo med seboj razdražiti se pa je grdo opeknel. Leon XIII. so postopanje zoper razkristijanjenje šol odobrili. Ministri čejo sedaj škofo in mešnike z gladom in pomanjkanjem užgati ustavivši jim plačo — pa bo tudi zastonj. Angleži gladujoče Irce zapirajo ali v Ameriko odvažajo na delo v

Kanado. Egiptovskega vice-kralja ima jud Rothschild v žepu, turškega sultana pa Angleži. Obadva sta v rokah teh neusmiljenih oderuhov. Sultan je sicer obečal in marsikaj zastavil, da hoče obresti plačati, pa izkopati se mu ni mogoče. Bržčas bodo Angleži pograbili Sirijo in Mesopotamijo. Hrabri Chilenci v Ameriki so zopet zmagali na morji ter Peruvijancem vzeli ladijo oklopnico „Pilmago“.

Za poduk in kratek čas.

Središčani in Ormožki grajščaki.

Zgodovinski spominki — posneti iz Središke kronike, katero spisuje M. Sl.

IV. Redne davke so tržani tudi redno plačevali; izrednim so se pa z vsemi močmi vstavljali ter se dali poprej celo rubiti, kakor bi plačali. V takih slučajih je grajščak poslal iz Ormoža več svojih vojšakov v Središče, ki so več dni zaporedoma po trgu razbijali, ropali in prav dobro živeli. Zoper tako ravnanje so se tržani zopet pri deželnem poglavarju pritožili in tirjali odškodnine. Več zapisnikov iz onih časov nam kaže, kako nevsmiljeno so baronovi vojšaki po Središču razsajali. Na primer:

„Dne 4. grudna l. 1647 je baron poslal več svojih vojšakov v Središče, kjer so tri dni bili in napravili škode, kakor sledi: Gregoriju Borko so izpili vse vino in zaklali enega kokota; njemu so pa roke na hrbtu vkup zvezali in v zadnjo hišo zaprli. Tam ga je našel varaški logar Mihal Kostena. Miklavžu Šinko so vzeli drevenko pšenice in eno kamižolo ter so oboje v krčmi zapili. Vrh tega so mu pobrali nekaj gotovega denarja, eno puško, dva sira, en venec česneka, 6 kokoši, 7 jaje, 3 funte stare slanine in 3 funte ogerske soli; tudi ključanco na kamri so zlomili.

Balažu remenarju so vzeli zdelano ovčjo kožo, nekaj denarja in 6 jaje. Martinu Dobrota so na dvorišču polovili 8 kokoši in mu vzeli 2 gld. gotovega denarja in dve merici ovsaa, kar so zapili. Juriju Balaž so razbili kišto ter iz nje pobrali vse oblačilo in denar. Tudi pšenice so mu vzeli dve drevenki in polovili dve kokoši, eno gos in enega kopuna in potrli več novih loncev. Gospodinja je takrat prešla tudi ena nova kitlja. Balažu Bedja so v ribniku polovili vse ribe in pobili 8 kokoši, razun tega njim je moral še dati 2 gld. 30 kr. za vino in 40 kolačev kruha.

Pri Mateji Bedo so imeli in krmili 3 dni in noči deset konjev.

Martin Simončič je poslal svojega kočlarja v krčmo po vino. Tam so ga baronovi služebniki zgrabili ter mu čop lasi s kožo vred porezali; „noch dem Ziehen Ihm salv. Die hossen vnd gatieh herundter Vnd Ziehen Ihm bey sein . . . hin vnd herr in hauss“ — potem so ga prav zbili, mu sukujo vzeli in njo zapili.“ In tako naprej. Enakih zapisnikov hrani Središki arhiv cele pole.

Ko se je črez tako nevmiljeno in nečloveško ravnanje in razsajanje baronovih podložnih in vojšakov takratni župan Štefan Kosec — hitro drugi den 8. grudna l. 1647 osebno pri Ormožkem grajščaku pritožil, ga je dal baron prav po Turškem v gradu v železje zakovati in v ječo zapreti. Drugi den ga je najprej grajščak sam s palico tako silno pretepaval, da je omedlel in se na tla zgrudil. Toda to še krutemu grajščaku ni zadostovalo. Naročil še je svojim hlapcem, naj ga namesto obeda prav dobro naklestijo. In zares! Ti so ga na klop vrgli in s šestimi palicami tako nevmiljeno topli, da bi gotovo dušo izdihnili, ko bi ga ne bil Bog čudežno pri življenju ohranil. Ko je nekoliko k sebi prišel, je prosil za spovednika; toda baron njegove prošnje ni uslišal, ampak dal ga je v neko temno in gujusno luknjo zapreti. Še le tretji den je nevmiljeni grajščak vbogega Središkega župana vsega pobitega izpustil. Zoper tako nečloveško in barbarsko ravnanje je sicer pri deželnem glavarju tirjal 100 cekinov odškodnine, pa menda ni veliko opravil.

Tudi zavolj ribičije in lova so vladali že večletni prepiri — poprek so vsled večletnih pravd razmere med Središčani in Ormožkimi grajščaki postale tako zamotane in zmešane, da je deželnemu poglavarju večkrat prav težko bilo pravo zadeti. Naj bolje je kazalo, pogoditi se in z dobrim poravnati zastarane razprtije, kar se je tudi l. 1654 v Gradcu zgodilo.

Smešničar 48. Priletnega samotarja obišče oženjen prijatelj črez mnogo let in ga začuden vpraša: no, Miha, zakaj se pa ne oženiš, lepo posestvo imaš pa si vedno sam? Miha mu odgovori: čul sem od oženjenih, da je težko najti sedanje dni dobre žene; nekateri najdejo sicer ob takih prilikah nebesa, a mnogo več pekel; zato sem si mislil: veš Miha nebes si še nisi zaslužil, pekla se pa bojiš, ostani torej sam svoj!

Razne stvari.

(K volitvi okrajnega odbora mariborskega) prišlo je v kljub silnej zimi vseh naših izvoljencev, celó g. Korman iz visokega Pohorja, le grof Nugent je izostal. Na to je 17 nemškutarjev dvorano zapustilo in ostali niso mogli postavno voliti.

(„Hrvatska narodnost iliti Duša hrvatskoga naroda“) je 416 strani debela knjiga, izišla pri Hartmannu v Zagrebu ter velja le 60 kr. Spisal jo je Gj. Deželič in nas uči, kako Hrvati narodnost svojo branijo in zagovarjajo zoper krivične napade.

(V Varaždinu) nameravajo domoljubi izdati tednik v podobi „Slov. Gospodarja“. Hrvatom ondi je treba takega lista.

(Razpisana) je fara Podčetrtek do 31. dec. (Dva slovenska rojaka) dobila sta lepe službe, g. J. Bezenšek imenovan je od bolgarskega kneza kot profesor stenografije v Sofiji z letno plačo

6000 frankov zlatih; g. J. Šubica pa je dunajska akademija umetnosti odposlala v Atene, da ondi greškemu kralju izdela dvoje slik!

(Prošnja zoper oderuho) poslal je državnemu zboru okrajni zastop Smarijski pri Celji.

(Obsojeni so) kravji tat Jožef Čanderer v Skokah mariborskega okraja na 15 mesencev v težko ječo, Vincencij Ferk, poštar pri sv. Trojici v Slov. goricah zarad 415 fl. ukradenih poštinih denarjev na 15 mesencev, Anton Mohorko na 16 let v težko ječo, ker je v Supačkej vesi ptujskega okraja sosedu listnjak užgal, da je potem pogorelo 15 posestnikov in škode naredilo za 35.000 fl.

(Bivšo g. Pajkovo tiskarno) cenjeno na 4936 fl. je po očitnej dražbi kupil g. Jenez Leon iz Celovca za 5123 fl.

(Mostarski policijski načelnik) g. Urica, posestnik v Slatini, tožen zarad goljufije, bil je pri konečni obravnavi v Zagrebu nekriv spoznan.

(Sodnijski auskultant) za Kranjsko imenovan g. Tomaž Cajnkar.

(Za častnega srenjčana) imenovan je od trga Laškega g. dr. Lovro Stein, utemeljitelj slovitih toplie Franc-Jožefovih.

(Učiteljico za ročna šenska opravila) iščejo v Velenji in št. Ilji; plača je 220 fl. Prošnje se vlagajo v Velenji do 15. dec. t. l.

(V Pretrežu) okolici Črešnjske fare hudo razsaja človeška kuga difteritis. Veliko jih je že pomrlo; tudi odraščene napada.

(Pravda celjskega opata zoper „Slov. Gospodarja“) bržčas ne pride pred porotnike, ker je upanja, da se bo na mirnem poravnala, kar je najboljše, posebno, ker je tudi Berks-opatova prenehala.

(Za družbo duhovnikov) je se prejelo iz zapuščine pokojnega Brašlovškega dekana, Matije Paprej, njej odločeno volilo od 100 fl. z nateklimi obrestmi vred v znesku od 113 fl.

Loterijske številke:

V Gradcu 22. novembra 1879: 24, 33, 12, 70, 38.
Na Dunaju „ „ 39, 70, 37, 5, 16.
Prihodnje srečkanje: 6. decembra 1879.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tarišica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . .	8	30	5	50	4	70	2	60	4	90	4	90	4	70
Ptuj . . .	8	60	5	70	4	90	2	90	4	70	3	70	4	20
Gradec . .	11	15	7	56	6	28	3	45	5	10	—	—	5	80
Celovec . .	9	60	6	68	5	32	2	92	3	—	—	—	—	—
Ljubljana .	9	75	5	85	4	55	2	76	6	—	4	20	5	20
Varaždin .	8	—	5	80	5	—	2	70	4	85	6	50	4	40
Dunaj } Pešt } 100 } 1 kg.	14	36	10	10	9	20	6	90	7	35	6	85	—	40
	14	10	10	10	9	50	6	70	7	27	4	65	5	50

Prostovoljna prodaja.

Zidana hiša s 3 sobami in kletjo, zraven je zidan hlev za konje in krave, svinjak in kozole, setve in travnika je 3, in 2 orala zavoda v Št. Juriji pod Tabrom blizu Vranskega. Na tej hiši je tudi konjederski posel. Cena je 1500 glđ. Kaj več se zvé pri lastniku Štef. Lesjak-u v Št. Juriju pod Tabrom.

2—3

Mlin se v najem (ali v stand) da

V Šibeneggu hiš. št. 1., 8 minut od železniške postaje št. Jurijske, ima 4 tečaje, stope posebič, vse v dobrem stanu zdaj, kar bi zanaprej manjkalo, se bo čisto popravilo. Ima nad 2 orala zemlje, travnik in njive, stelje, kolikor nje potrebuje.

Prejšnja mlinarja sta bila vsak po 9 let; sedanji pa 15 let, zdaj že premožen, gre na svoje posestvo. Želi se priden in pošten mlinar, da bi večkrat po 3 leta v zastopnosti z lastnikom skupaj ostal.

Najem se prične 24. aprila 1880.

Kdor želi, naj se oglasi pred Božičem pri lastniku. Janez Kranjc p. d. Gorjup

1—3

v Verbnjem.

Priporočilo.

Častiti duhovščini priporočamo naše

VOŠČENE SVEČE,

ktere so izdelane iz čistega najlepšega beljenega čebelnega voska, za čigar popolno čistost in izvrstno trpežnost v gorenji sva poroka in še pristavimo, da še denarja ne vzameva, če nam kdo dokaže, da je od nas dobil sveče, ktore niso bile čiste in pravične.

Najine sveče se ne odkapajo, nikdar ne kadé in goré z mirnim lepim plamenom, ter imajo nad to veliko prednost, da jih ni treba nikdar vsekavati, ker ves stenj sam pogori.

Imava zmerom veliko zalogo dobro vležanih cerkvenih sveč, v vsih velikostih in družih voščениh izdelkov.

Cena najinih sveč je — gledé na to, da je nepokaženo blago — najnižēja in jih pošiljava na dom najinih častitih prejemnikov, to je na najbližnjo železnično postajo franko in proste vsake voznine.

Prosiva naju kmalo s cenjenimi naročili ali vprašanji počastiti in se priporočava

z odličnim spoštovanjem

2—3

P. & R. SEEMANN,

Ljubljana, Gradišče, Vegove ulice, št. 8.

Naznanilo.

1—3

Podpisani naznanim vsem č. gg. duhovnikom in cerkvenim predstojnikom, da sem se preselil v

Koroško stezo šte. 18.

(v hišo g. sodarja Schmidna),

in se priporočam z vsakterim cerkvenim delom, pohištvo mizarstvo, podobarsko in zlatarsko tudi delam prav izvrstno po najnižji ceni. Za izvrstno delo sem porok.

Janez Čuvan,

cerkveni mizar, podobar in zlatar v Mariboru.

Pri založniku H. Ničman-u v Ljubljani je na svitlo prišla knjiga pod naslovom:

„Slovenska kuharica“

ali navod okusno kuhati navadna in imenitna jedila za 933 jedil, tudi popis kuhinjskega orodja, katero je v vsaki dobri kuhinji potrebno, in pristavek 14 jedilnih listov za vse okoliščine in potrebe.

Spisala in na svitlo dala

Magdalena Pleiweis-ova

Drugi, pomnoženi natis.

Da so te bukve „slovenska kuharica“ občinstvu jako potrebne, koristne in priljubljene, dokaz temu je urna razprodaja prvega natisa, ker je pa drugi natis še pomnožen in tudi popravljen z novo in staro vago in mero, upamo, da bodo naše slovenske kuharice radostno po njih segale. — Cena je mehko vezanim fl. 1.50, trdo vezanim pa fl. 1.80.

Razlaga sv. maše

po

čast. o. Martinu Kohemu.

Domače in molitvene bukve, 1. natisa, 1879.

Kolikor bolj nespodobno se mnogi obnašajo pri najsvetejšem opravilu sv. maše — da se Bogu usmili! ne le mladina, ampak večkrat celo njeni odgojniki, — toliko bolj je želeti, da se nauk o tej veliki skrivnosti razširja med vernike. Omenjena knjiga obsega prelepe in globoko v srce segajoče nauke o tej preimennitni skrivnosti, o nebeski dobroti sv. maše, o vdeleževanju, pobožnosti itd. in kako hudo se pregrešijo tisti, ki se pri tem opravilu nespodobno obnašajo. Razun teh premišljevanj pa so v tej knjigi tudi razne molitve pri sv. maši in druge molitve na 510 straneh. Cena tej vsega priporočila vredni knjigi je v pol usnje vezanej fl. 1.20, če je v usnji fl. 1.40 z zlatim obrezkom pa fl. 2.—

1—3